

College van burgemeester en wethouders
Gemeente Dronten
Postbus 100
8250 AC DRONTEN

Onderwerp: Gevraagd advies Actieplan Armoedebestrijding
Datum: 2 december 2022
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: 2211lf02

Geacht college,

De gemeente Dronten heeft ons advies gevraagd over het actieplan Armoedebestrijding 2022-2023 – “Samen tegen Armoede”.

Wij onderschrijven het belang dat de gemeente inwoners ondersteunt in hun inkomenszekerheid en hen zodanig handelingsperspectief geeft dat, eenieder in de gemeente Dronten een gelijke kans heeft op een zelfredzaam leven, kan meedoen in de samenleving waar zij dit willen en eigen keuzes kan maken. Het is toe te juichen dat het college armoedebestrijding als kernopgave van het beleid heeft gemaakt. Wij zien samen met u de urgentie van een actieplan op de korte termijn en we hebben dan ook op uw verzoek in zeer korte tijd ons advies samengesteld. Dit uitgebreide advies bevat tevens een opsomming van mogelijkheden die op de korte of middellange termijn kunnen worden ingezet als bijdrage aan directe of indirecte verbetering van het besteedbaar inkomen van inwoners, wanneer dit ontoereikend is of lijkt te worden.

URGENTIE

De ASD is positief over het initiatief vanuit de gemeente om dit actieplan op te stellen en onderschrijft de urgentie. In het bijzonder ondersteunen wij de insteek van de gemeente om te werken met concrete maatregelen en te kiezen voor een integrale en domeinoverstijgende aanpak voor de middellange- en lange termijn, in samenwerking met andere partijen binnen de gemeente Dronten. Dit vinden wij zeer belangrijk, zeker voor mensen met een uitkering, die helaas weleens te maken hebben met regelingen die tegen elkaar inwerken. Het is binnen de wettelijke kaders niet altijd toegestaan of mogelijk om inwoners zomaar een bedrag te geven zonder voorwaarden.

Een gift van een fonds en/of schenkingen van geld of goederen kunnen tot gevolg hebben dat er gekort wordt op de bijstandsuitkering. Het is belangrijk om dit voor ogen te houden bij advisering vanuit de gemeente.

Wij pleiten derhalve voor een beleid dat medemenselijkheid stimuleert en het opnemen van hardheidsclausules in het beleid die de scherpe kantjes van de regelingen afhalen.

Niet afwachten

Het actieplan is opgezet omdat de urgentie hoog is. Op dit moment is het besteedbaar inkomen van een grote groep inwoners al ontoereikend. In het voorliggende actieplan wordt een opsomming gegeven van maatregelen, regelingen, acties en initiatieven. Wat ons daarbij opvalt is dat veel hiervan al bestaande (landelijke) zaken betreffen. Onduidelijk is welke inkomensondersteuning er nu concreet terecht komt bij de mensen. Het is jammer dat, ondanks dat de nood zo hoog is, budgetten voor 2022 onbenut blijven en u voorstelt om € 358.000 over te hevelen naar 2023. Dit staat haaks op de urgentie die benoemd is. Ons advies is dan ook om direct te starten met zoveel mogelijk concrete acties op basis van het nu beschikbare budget. We vragen ons daarbij af of het POK budget (parlementaire onderzoekscommissie kinderopvangtoeslag) terecht is opgenomen in deze nota.

Noodfonds voor iedereen

Het oude beleid rond schuldhulpverlening is erop gericht dat mensen beter kunnen omgaan met hun uitgaven. Op dit moment wordt steeds meer onderkend dat sommige inkomens te laag zijn in relatie tot noodzakelijke uitgaven. Dit geldt zeker voor mensen in bijzondere omstandigheden, denk aan iemand die zijn huis moet verwarmen omdat hij reuma heeft, maar de energierekening niet kan betalen enz. Het risico is dat de persoon van het ene in het andere probleem komt. Wij stellen het op prijs dat u een noodfonds van €500.000 heeft ingesteld voor de mensen die tussen het wal en het schip komen doordat zij zijn getroffen door de huidige energie- en inflatiecrisis. Naast de bekende groep minima lijkt er een nog onbekende groep uit de lagere- en middeninkomens onderdeel te worden van het actieplan als ook zij om ondersteuning vragen, omdat het besteedbaar inkomen ontoereikend blijkt. Wij pleiten ervoor dat regelingen voor de minima niet minder uitpakken dan die voor andere doelgroepen.

In uw nota geeft u aan dat u hier pas in het eerste kwartaal 2023 naar gaat kijken. Wij adviseren u om urgente verzoeken in 2022 niet af te wijzen, omdat budgetten niet gereserveerd zijn. Uit de begroting begrijpen we dat de meeste middelen bestemd zijn voor de versterking van de ambtelijke organisatie in het kader van het nationaal isolatieprogramma.

Schulden vermindert zelfredzaamheid

Het hebben van schulden en de daarmee samenhangende stress vermindert de zelfredzaamheid van mensen, zoal wetenschappelijk is aangetoond. Dit is zeker het geval voor mensen die al langere tijd financiële problemen en/of schulden hebben. Het nemen van rationele beslissingen wordt voor hen over het algemeen moeilijker. Stress leidt ook tot negatieve gezondheidseffecten.

Voor de gezondheid en het functioneren van mensen is het verminderen van de stress door schulden heel belangrijk.

Dit vraagt om medemenselijkheid, zoals ook benoemd onder “urgentie”. Het rechtvaardigt een snelle start van benodigde acties.

Concretisering

Een verdere concretisering van het actieplan stellen we op prijs;

-Er wordt aangegeven wat de gemeente wil doen, maar de uitwerking over hoe en wanneer is evenzeer van belang om een doel te kunnen bereiken en deze informatie ontbreekt veelal.

-De opsomming betreft veelal indirecte maatregelen. De urgentie is hoog, zeker met de winter in aantocht, en dat vraagt ons inziens om meer directe maatregelen.

Zeker weten, goed aanbod

Indien de gemeente mensen met een smalle beurs een aanbod doet voor energielevering, gezondheidsverzekering o.i.d. moet zij zeker weten dat dit een goed aanbod is. Mensen moeten de gemeente kunnen vertrouwen, zij overzien meestal niet het totale aanbod en de gevolgen voor hen persoonlijk. De gemeente is de autoriteit, als die het zegt zal het wel kloppen. Mocht het toch negatief uitpakken dan moet de gemeente hiervoor verantwoordelijkheid nemen.

gezondverzekerd.nl wordt genoemd als optie voor de levering van energie, met de suggestie dat het een goedkoper alternatief is. Wij adviseren om inwoners goed te begeleiden en individueel te bekijken of een overstap van energieleverancier wel verstandig is. De aangeboden stroomprijs bij Gezondverzekerd.nl blijkt bijvoorbeeld hoger dan bij dezelfde aanbieder onder een variabel contract.

De **gemeentepolis** als collectief voor ziektekosten voor inwoners met een inkomen tot maximum 110 procent van de bijstandsnorm, blijkt, zeker voor mensen met een handicap of chronische ziekte, niet altijd de beste oplossing te zijn. Voor de decentralisatie kon er een beroep gedaan worden op de bijzondere bijstand. Sinds de komst van de gemeentepolis is er in de gemeente Dronten - in tegenstelling tot andere gemeenten - geen compensatie meer voor de vaak hoge zorgkosten als gevolg van een chronische ziekte of handicap.

<https://www.independer.nl/zorgverzekering/info/onderzoek/chronisch-zieken-tegemoetkoming>

De gemeentepolis vergoedt niet altijd de meerkosten voor medisch noodzakelijke medicatie. Als er geen beroep gedaan kan worden op de bijzondere bijstand, krijgen deze inwoners het daarmee financieel gezien extra voor de kiezen in deze tijd. De ASD geeft het advies om bij het aanbieden van een verzekering via de gemeente rekening te houden met de individuele situatie van een inwoner. Informeer de inwoner daar goed over, bij voorkeur via experts.

Goede lokale samenwerking

De gemeente kiest voor een goede, domeinoverstijgende samenwerking ook met andere partijen. Dit sluit aan bij de Dronter Koers.

Van groot belang is dat alle samenwerkingspartners op de hoogte zijn van het armoedebeleid. Juist in de groep minima en mensen met schulden bevinden zich de nodige mensen waar een persoonlijke aanpak gewenst is.

Inzet **Schuldenlab.nl** – veel zaken, die op de website van Schuldenlab.nl worden genoemd, lopen of deels, of in een andere vorm ook al in Dronten. Ons advies is goed te kijken naar wat er al is, wat werkt, dat te verbinden en indien nodig uit te breiden. Daarmee is op de korte termijn sneller te schakelen. Het grote voordeel van werken met lokale partijen is bovendien dat zij al beter bekend zijn met de inwoners en de lokale partners. Schuldenlab.nl lijkt verder af te staan van de lokale situatie. Veel van de onderdelen vanuit het Schuldenlab.nl werken met een app en dat is voor een groot deel van de doelgroep niet te adviseren. Als mensen laaggeletterd zijn, moeite hebben met online werken en/of geen smartphone hebben werkt een app niet. Bovendien wordt er een beroep gedaan op de zelfredzaamheid van mensen, terwijl dat juist vaak de reden is dat inwoners hulp zoeken, omdat ze daar moeite mee hebben.

Communicatie met doelgroep, een grote uitdaging

In veel gevallen is er sprake van schaamte bij mensen met armoede. Armoede komt meestal niet alleen, vaak spelen er meer problemen bijvoorbeeld rond gezondheid, werk, laaggeletterdheid, enzovoorts. Het is niet altijd makkelijk deze doelgroep te bereiken. Communicatie is derhalve een uitdaging, moet vaak persoonlijk en direct en komt het beste over via mensen die men vertrouwt.

In de beleidsnotitie worden grotendeels dezelfde communicatiekanalen benoemd die er nu al zijn, maar waarvan bekend mag zijn dat veel inwoners die niet weten te vinden. Voor posters is het essentieel dat men kan lezen en begrijpen wat er staat. Helaas is dat niet altijd het geval. Begrijpelijk taalgebruik en bijvoorbeeld pictogrammen kunnen het verschil maken. (Zie de informatie verderop in dit advies onder “besparing energieverbruik”). Ons advies: benut vooral het enorme potentieel van bestaande (maatschappelijke) organisaties en informele zorgverleners en breng (en houdt) ze goed op de hoogte van bedoelingen en acties. Probeer in de communicatie stigmatisering van doelgroepen te vermijden.

Er-op-af

Dit wordt in het actieplan genoemd als optie, maar nog te weinig in de praktijk gebracht. "De gemeente" mag meer responsief zijn en aansluiten bij wat er speelt in de samenleving.

Kennismaking tussen samenleving en ambtenaren levert een win-win situatie op als de betrokkenheid naar elkaar vergroot wordt en de afstand tot elkaar verkleind wordt. Maak meer gebruik van de mogelijkheid inwoners echt te leren kennen en begrijpen.

Pas van Dronten – deze zou kunnen worden ingezet als optie en stimulans om meer lokaal te kunnen besteden. Hou daarbij in de gaten dat de belasting in handelingen voor ondernemers zo minimaal mogelijk moet zijn en de financiële afwikkeling achteraf vanuit de gemeente vlot moet verlopen. De Pas van Dronten kan mogelijk aanvullend worden ingezet om de sociale contacten van inwoners op peil te houden nu het ernaar uitziet dat kosten van openbaar vervoer en Regiotaxi stijgen.

Eigen inbreng

We hebben in Dronten het Beste Idee van Dronten. Dat is bedoeld om inwoners zelf acties op te laten zetten en daar zijn subsidievoorwaarden aan gekoppeld. In het kader van dit actieplan kan aan inwoners ook gevraagd worden om vrijblijvend ideeën in te sturen. Wellicht zitten daar bruikbare tips tussen. Het levert de gemeente en betrokken maatschappelijke organisaties mogelijk bruikbare informatie op over waar inwoners behoefte aan hebben.

Inzet welzijn

Ons advies is om binnen dit actieplan de professionals vanuit het welzijnswerk/sociaal werk aan de basis te laten staan. Zij vormen een cruciale pijler binnen het sociale domein in de gemeente Dronten en zijn al bekend in de diverse wijken. Zij hebben ook al lopende succesvolle projecten. Vanuit dit bestaande fundament kan er makkelijk worden ingestoken op diverse acties. Aanvullend kunnen mogelijk personen/organisaties die bij – met name oudere- inwoners thuishoren benut worden om de vindbaarheid te vergroten van inwoners die hulp nodig hebben, maar er zelf niet actief om vragen. De zogenaamde zorgmijders. In het algemeen is in de afgelopen jaren steeds meer een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en die kracht wordt bij met name kwetsbare inwoners vaak overschat.

Doorverwijzen en vindbaarheid

Er wordt in het actieplan gesproken over doorverwijzen van ouderen, maar het struikelblok is juist de vindbaarheid. Doorverwijzen is geen optie als je niet eerst de doelgroep hebt gevonden. Vooral mensen zonder sociaal netwerk om zich heen zijn moeilijk te bereiken.

(Semi-)Zorgverleners vanuit bijvoorbeeld thuiszorgorganisaties, de apotheek (medicatie afleveren), tafeltje dekje (maaltijdvoorziening), professionals die (aanverwante) medische handelingen verrichten (bijvoorbeeld bloedprikken, fysiotherapie) en/of vrijwilligers van maatschappelijke organisaties zijn informatiebronnen als het gaat om signalering van hulpvragen. Ons advies is om deze informatiebronnen te faciliteren en breed te voorzien van informatie, zodat noodzakelijke meldingen makkelijk kunnen worden gedaan bij een centraal punt.

Preventie

Ons advies is om met een bredere blik te kijken en naast financiële ondersteuning op korte termijn ook in te zetten op de sociale basisinfrastructuur, om daarmee te voorkomen dat problemen met sociaal en mentaal welbevinden ontstaan of escaleren. Primaire preventie draagt bij aan de opbouw van de samenleving.

Wij zijn ervan overtuigd dat inwoners graag zelfstandig zijn en een gevoel van eigenwaarde willen behouden. Als je dat gevoel kunt versterken door inwoners mogelijkheden te bieden om te participeren in het sociale en economische leven, zal dat een positieve invloed hebben op het welzijn, omdat inwoners daarmee een meer betekenisvolle verbetering van kwaliteit van leven ervaren.

Faciliteer vooral gemeentebreed alle inwoners, zorgverleners, organisaties, verenigingen en bedrijven om een steentje bij te dragen door actief burgerschap. Er zijn altijd inwoners die bereid zijn om te helpen in goederen of diensten, maar die daarbij wachten op initiatieven om aan te haken.

Inzetten op ontmoeten

Wij adviseren om op korte termijn ontmoetingsruimten (ontmoetingsruimten, inloophuizen of buurtkamers) te faciliteren.

Een ontmoetingsruimte dichtbij, liefst in de wijk, kan meerdere doelen dienen:

-Stimulering sociale contacten; Een ontmoetingsruimte kan dienen als locatie om samen te eten, te praten of te bewegen. Dat zijn allemaal sociale bezigheden die stimulerend kunnen werken als je dat samen kunt doen. Mensen leren van elkaar en kunnen informeel elkaar tot steun zijn en een sociaal netwerk uitbreiden dat dichtbij is.

-Welzijn; De ontmoetingsruimte kan gecombineerd worden met aanbod van maatschappelijke organisaties en welzijnsorganisaties. Informele doorverwijzing of tips kunnen inwoners op weg helpen. De drempel naar hulp wordt lager en signalering, input en preventie vormen positieve bijvangst. Het biedt tegelijkertijd onderdak aan spreekuren vanuit diverse organisaties en kan daarmee de lokale binding versterken.

-Besparing energiekosten; Inwoners kunnen in een inloophuis of buurtkamer gebruik maken van een verwarmde ruimte om te ontmoeten, werken of studeren als dat thuis niet mogelijk is door de zogenaamde energiearmoede.

-Benutten leegstand; Er zijn door de gemeente heen ruimtes die delen van een dag of week leegstaan. Er hoeft niet geïnvesteerd te worden in nieuwbouw. Een voorbeeld hiervan is de locatie van InteraktContour. Daar worden niet alle ruimtes continu benut, waaronder een ruimte met sporttributen. (Vanuit InteraktContour is dit aangegeven tijdens de laatste bouwbijeenkomst.) Er valt ook te denken aan scholen, kerken, opvanglocaties voor ontheemden of wellicht kantoorruimtes. Een oproep biedt wellicht zicht op meer mogelijkheden.

-Marktplaats; Een ontmoetingsruimte kan een marktplaats functie hebben voor aanbod van goederen, arbeid en diensten, maar ook dienen als kenniswerkplaats waar men elkaars talenten kan benutten. Veel inwoners zijn best bereid hulp te bieden, maar werkzaamheden, afstand en tijd verhinderen dat soms.

De marktplaatsfunctie van een ontmoetingsplek of een kringloopwinkel biedt gelegenheid om spullen aan te bieden die niet gebruikt worden. Een begrenzing in prijzen is daarbij wenselijk voor de afnemers.

-Trefpunt; Een ontmoetingsruimte biedt inwoners duidelijkheid over locatie en openingstijden en kan daarmee vanuit meerdere perspectieven een aanvulling zijn om elkaar in alle rust te vinden en te ontmoeten.

Randvoorwaarden

Voor een ontmoetingsplek als hierboven genoemd zijn de volgende randvoorwaarden van belang:

-Laagdrempelig; dus echt een open inloop voor alle inwoners die vrij toegankelijk is en niet commercieel, dus waar bijvoorbeeld een kopje koffie of thee tegen kostprijs verkrijgbaar is. Liefst per wijk, dus dichtbij voor mensen die door gezondheid, geldgebrek of anderszins een beperkte actieradius hebben.

-Coördinatie; het liefst zou je een ontmoetingsplek zelfregulerend laten zijn, maar enige sturing is wenselijk, liefst door iemand die in staat is om signalen op te vangen en bezoekers van de juiste informatie te voorzien. Zogenaamde sleutelfiguren.

-Voor alle inwoners; juist de mix van meerdere doelgroepen kan elkaar versterken.

-Niet in vaarwater lokale ondernemers; de komst van een ontmoetingsplek moet geen arbeidsverdringing of valse concurrentie inhouden.

Voorbeelden benutten

In onze gemeente zijn diverse voorbeelden bruikbaar als uitgangspunt. Ons advies is dan ook: Benut de kennis die er al is en/of versterk en verbind deze initiatieven.

We noemen hier een aantal voorbeelden: Voedselbank Dronten, Herstelnetwerk, Kwintes Leeuwen'art, inloophuis De Herberg, MeerSamen, Fietsenplan, Tafeltje Dekje, Kringloopwinkels, inloophuis De Kans, projecten van Welzijn in de wijk.

Besparing energieverbruik

Een directe maatregel die grote impact kan hebben, is goede voorlichting op besparing van energieverbruik. Bij alle inwoners is stimulering van bewustwording van het energieverbruik een maatregel die direct effect kan sorteren.

Geef in de communicatie kleine, simpele tips mee die zo gewoon lijken, maar die juist daarom vaak vergeten worden. Een inspiratiebron voor grotere en kleinere maatregelen is <https://blog.eneco.be/besparen/energie-besparen-met-90-handige-tips/>. Een voorbeeld van de manier waarop dit gecommuniceerd zou kunnen worden is https://www.ecohee_mskerk.nl/2022/09/12/24-tips-om-energie-te-besparen/.

Wellicht is het interessant om te onderzoeken wat precies de relatie is tussen zogenaamde energiearmoede en slechte isolatie.

Crisisopvang

Regelmatig ontvangen we signalen dat de crisisopvang in onze gemeente niet kan voldoen aan de vraag.

Een uitbreiding van de crisisopvang is het overwegen waard nu de vraag naar noodopvang stijgt. Wellicht is er een combinatie te maken met de bestaande locaties die zijn ingericht voor ontheemden.

(Bij)scholing

Een optie om indirect een bijdrage te leveren aan betere kansen op werk is inwoners een bijdrage te geven in cursussen of opleidingen als zij geen beroep kunnen doen op het landelijke STAP-budget vanuit de Rijksoverheid voor scholing en ontwikkeling.

Verduurzaming woningvoorraad, een lange termijn oplossing

We onderschrijven het belang van het verduurzamen van de woningvoorraad. We zien dit echter niet als een maatregel voor de korte termijn en in veel gevallen zal dit pas op de lange termijn aan de orde zijn.

Wij zijn benieuwd wat de uitrol van de verduurzaming van de woningvoorraad begin volgend jaar concreet betekent voor bewoners, wanneer zullen zij de energiebesparing concreet ervaren. Op korte termijn is verduurzaming voor veel inwoners helaas nog niet de oplossing om deze (koude) winter door te komen.

Wij hopen dat we met dit uitgebreide advies kunnen bijgedragen aan een integraal actieplan dat mee kan bewegen met de uitdagende omstandigheden waar ook de inwoners van de gemeente Dronten mee te maken kunnen krijgen.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de ASD Dronten,

Lia Flipse, ambtelijk secretaris ASD Dronten

